

Debatregistratie NK mbo: spelen met stijl

Hoe breng je een speech tot leven? Hoe zet je je argumenten kracht bij? En hoe maak je je verhaal spannend? Een onderdeel van het criterium presentatie is stijl: denk aan stijlfiguren, maar ook humor en oneliners tellen mee. In deze oefening ga je kijken naar een debat en letten op stijl: wat doen de debaters goed, en wat kan beter?

Duur

30 minuten

Leerdoelen

- Je leert verschillende stijlfiguren te herkennen
- Je leert wat het jurycriterium stijl inhoudt

Wat ga je doen?

Stap 1

Zorg dat je pen en papier voor je hebt, of iets anders waar je notities mee kan maken. Bekijk [DEBAT | NK Debatteren mbo | Binnenlandse armoede oplossen \(2026\)](#).

Stap 2

Je gaat naar een debatregistratie kijken en tegelijkertijd de opdrachten hieronder maken. In deze registratie wordt gedebatteerd over de stelling: *Nederland moet eerst binnenlandse armoede oplossen, voordat ze armoede in het buitenland oplost.*

Opdrachten

Openingsspeech voorstanders (00:45-02:45)

Bekijk de openingsspeech van de voorstanders. Zet de video op 01:14 op pauze.

1. De spreker opent met een anekdote: "Op mijn weg hiernaartoe, kwam ik een zwerver tegen. Ik twijfelde of ik hem deze euro moest geven." Er wordt een dilemma voorgelegd: geeft hij zijn euro aan de zwerver, of niet? De stelling gaat niet over een euro, of een zwerver, maar staan voor iets anders. Waarvoor? Tip: denk aan de stelling.

De euro staat voor...

De zwerver staat voor...

Houd nu de theorie erbij. Deze staat op [pagina 6](#).

2. Kijk de speech nu af tot 02:45. De spreker gebruikt nog veel meer stijl. Welke van de onderstaande stijlfiguren worden er gebruikt? Schrijf ook op wat er precies wordt gezegd.

Stijlfiguren	Quote
Anafoor	
Drieslag	
Eufemisme	
Hyperbool	
Metafoor	
Metonymie	
Personificatie	
.....	
.....	
.....	

3. De spreker eindigt met de uitsmijter: "Stop met het financieren van kogels en kijk eerst een keer naar beneden." Wat wordt er bedoeld met de kogel? En naar beneden kijken? En wat voor soort stijlfiguren zijn dit?

De kogel staat voor...
Stijlfiguur:

Met "kijk naar beneden" bedoelt de spreker...
Stijlfiguur:

Openingsspeech tegenstanders (02:48-04:18)

4. Kijk nu naar de openingsspeech van de tegenstander. Zet de video op pauze na 03:15. Het eerste argument van de tegenstander heet: "Armoede kent geen grenzen." Armoede is een abstract begrip, en kan natuurlijk helemaal niets 'kennen'. Hoe heet zo'n stijlfiguur?

5. De tegenstander maakt minder gebruik van stijl dan de voorstanders, maar maakt wel twee drieslagen. Welke hoor je? Schrijf ze hieronder.

Open debat (04:19-12:18)

Je gaat nu naar het open debat kijken. Kijk de video van 04:19 tot 04:46.

6. Het argument "armoede is armoede" van de voorstanders wordt verder uitgelegd in de eerste beurt van het open debat. Wat bedoelen de voorstanders met dit argument?

7. Kijk nu verder tot 05:43. De vierde voorstander heeft het over een zuurstofmasker. Wat voor soort stijlfiguur is dit? Wat wil de spreker hiermee overbrengen?

Stijlfiguur:

Uitleg:

8. In het open debat gebruiken een aantal sprekers een anafoor. Kijk het open debat af tot 12:18 en schrijf de anaforen hieronder op.

9. In het open debat doen de tegenstanders een paar keer een poging tot een drieslag. Kun jij ze afmaken door de onderstaande zinnen aan te vullen?

Het meest van het Nederlandse geld gaat naar bruggen, spoorwegen en...

We hebben in de wet een aantal hulpmiddelen staan, denk aan de participatiewet, toeslagenwet en...

Er wordt eten gegeven, kleding gegeven en...

Jurereen

Stijl is één van de criteria waar een Presentatie-jurylid een debat op beoordeelt. Hieronder zie je de rubriek die we gebruiken tijdens het NK debatteren. Lees de rubriek door, en geef scores tussen de 50 en 90. Gebruik eventueel je antwoorden op de vragen hierboven om je oordeel te geven.

	Minimaal 50	60	70	80	Maximaal 90
Stijl →	De spreker maakt geen gebruik van stijlfiguren of beeldspraak.	De spreker maakt weinig gebruik van stijlfiguren en beeldspraak. Het gebruik hiervan versterkt de boodschap niet, maar zwakt hem ook niet af.	De spreker maakt gebruik van eenvoudige stijlfiguren en beeldspraak. Het gebruik hiervan versterkt de boodschap deels.	De spreker maakt gebruik van originele stijlfiguren en beeldspraak. Het gebruik hiervan versterkt de boodschap.	De spreker maakt veel gebruik van verschillende, originele stijlfiguren en beeldspraak. Het gebruik van 'retorische hoogstandjes' versterkt de boodschap van de spreker in grote mate.

Openingspeech voorstanders:

Openingspeech tegenstanders:

Open debat voorstanders:

Open debat tegenstanders:

Klaar?

Bespreek je antwoorden met een klasgenoot en bekijk daarna de antwoorden!

Theorie

Een stijlfiguur of stijlmiddel is het heel bewust gebruiken van één of meer woorden die afwijken van de gebruikelijke betekenis. Dit wordt vooral in de literatuur en de retorica veel gebruikt om een bepaald effect te bereiken. Vaak wil de schrijver of spreker hiermee de aandacht trekken en het publiek op een bepaalde manier naar de situatie laten kijken. Door stijlfiguren te gebruiken leg je extra nadruk op het punt dat je wil maken. Dit maakt de stijlfiguur dus een heel mooi middel voor het debat!

Hieronder hebben we een aantal veelgebruikte stijlfiguren (alfabetisch) op rijtje gezet, met uitleg en voorbeelden.

- **Anafoor (herhaling):** het herhalen van steeds weer één of meerdere woorden aan het begin van zinnen of zinsdelen die elkaar opvolgen. Bijvoorbeeld: 'Niemand die het weet, niemand die wat doet, niemand die het wat kan schelen'.
- **Drieslag:** een opsomming van drie elementen. Bijvoorbeeld: 'bloed, zweet en tranen' of 'ik kwam, ik zag, ik overwon'.
- **Eufemisme (afzwakking):** iets wordt mooier, vriendelijker of minder onaangenaam voorgesteld dan het in werkelijkheid is. Bijvoorbeeld: 'ongewenst bezoek' (inbraak), bij een treinreis 'extra reistijd' (vertraging) of 'tussen twee banen in' (werkloos).
- **Hyperbool (overdrijving):** iets wordt uitvergroot om een emotie of een mening te benadrukken, en kan humoristisch worden ingezet. Bijvoorbeeld: 'Ze weende een zee van tranen', 'ik heb een eeuw staan wachten', 'de regen viel met bakken uit de lucht' of 'ik heb me doodgelachen'.
- **Metafoor (onuitgesproken vergelijking):** je vergelijkt twee zaken, zonder het te zeggen of uit te leggen wat je bedoelt. Bijvoorbeeld: 'het is hier een zwijnenstal' (grote rotzooi), 'deze politicus is een natuurramp' (doet het slecht, is gevaarlijk),
- **Metonymie (naamsverwisseling):** je vervangt het woord wat je bedoelt voor een ander woord dat ermee te maken heeft. Bijvoorbeeld: 'het Witte Huis' (de Amerikaanse regering) of 'koppen tellen' (mensen tellen).
- **Personificatie (vermenselijking):** dieren, planten of dingen krijgen menselijke eigenschappen. Bijvoorbeeld: 'De toekomst lacht je toe' of 'De wind floot door de takken.'

Tip!

Wat is een alliteratie? En hoe gebruik je een pleonasme? Kijk voor een volledige lijst met stijlfiguren op [onze website!](#)